

## Poloma: Epesese Siosi pa:ta: tapaeyeke wapee

<sup>1</sup> I Polota: Koda: ipika: hone pa:la: ekina: Yesu Ketiso ipika: aposolo hali halome. Ima: do wape pitolo ekita: ikita: Koda: ipika: wanda:hali pa:ta: pitolome. Ikita: Yesu Ketiso pa:ta: hone tulao hata: Epesese da pa:ta: halememe.

<sup>2</sup> Koda: nika: Apa:ma: make Yesu Ketiso nika: Tekehalima: make ipilikana:ma: iki pa:ta: pa hameke a:ta:ma: homolo hata: ika: puki lopa:niaepeka:na:ta: epelieke.

*Koda:ma: Ketiso pa:ta: yama: niki epeaala:eki*

<sup>3</sup> Tekehali Yesu Ketiso ipika: Apa: Koda:na: pi nikana:ma: laamana:e. Nikita: Ketiso yaapo hamonota: Koda:ma: niki ota: epeaala: ekina: loa:me. Hepeni nane hala: ekimanu paeyaota: nika: temoko tamba: mina:yeke amba: ka:la:me.

<sup>4</sup> Koda:ma: do kenke na wepia wina: leeke natena:ta: nikita: Ketiso yaapo hata: ipika:eki hamono niki amba: talopu ma:la:me. Nikita: ipika: leke popeleke nane hata:ta: yako pea hata: ekia:nda: na piki wanda:hali hamonoyeke ma:la:me.

<sup>5</sup> Koda:ma: pukima: homolo hata:ta: Yesu Ketisoma: nikita: Koda: ipika: eiyekemanu hamono ipiki pa:ta: hatuku epena:yeke hone amba: wiekeme. Koto ekita: Koda:ma: hone pieke ekina: hone wiekeme.

<sup>6</sup> Koda:ma: niki pa:ta: pa hameke a:ta:ma: wotu homa:la: ekina: make ipika: hone pieke Eiyeke niki kitolo pa hameke kita:la: ale tonka:na: ka:la: ekina: make Koda:na: pi laamana:e.

<sup>7</sup> Ketiso homeeke ekima: nikita: ka:la:pa: tapao hamono laata: nika: hoke hau poloma: ekimanu ipika: wema: pa paeyaala:me. Koda: ipika: pa hameke a:ta:ma: homa:la: ekita: ota: wopue.

<sup>8</sup> Ipikana:ma: niki pa:ta: aneke hapu wopu ka:la:me. Koda:ma:ta: pita:la: ekimanu handa ipikana:ma: hone wopu wiata:

<sup>9</sup> amba: ipikana:ma: do hau pulueke hone wiekeeki pa:la:me. Kutupata: hande amba: ipika: a:mbao wieke honeta: Ketisoma: yaena:yeke koto make ame niki pa:ta: peneme yaala:me.

<sup>10</sup> Koda:ma: ipika: hone u hala: ekita: dupae. Kenke ya yaapo nane ula: ale hala: ekimanu paeyaota: hande Koda:ma: wepia haena: la:la: ekimanu paeyao ipikana:ma: mea momba:laota: kutupa Ketisota: you haena: lelieke. Ipika: di tunkulia:ka:na:ta: Koda:ma: koto hau pu paeyaalieke.

<sup>11</sup> Hau paeyao pita:la: ekita: Koda: ipika: hone wia leeke ekina: kone pita:la:me. Amba: titi panake pa:ta: kone Koda:ma: hone wieke handata: ipika: hone wiekeeki pitolo hata: niki talopu meata: Ketiso yaapo ta:ma:ni pea hata: ota: ipika: wanda:hali hamono la:la:me.

<sup>12</sup> Koto pa:la: ekina: titina: Ketiso pa:ta: hone tulaaloma: wanda:hali nikana:ma: amba:la: hande paꞤ pa:la: Koda: ipika: pi laamana:e.

<sup>13</sup> Koto ekita: iki pa:ta: make pa:la:me. Ikana:ma:ta: hande iki mea da:taalo pieke Pi Seliapo opuata: Ketiso pa:ta: hone tulaememe.

Kutu pimiki handata: Koda:ma: ipika: la: wieke Holi Sipitidi iki kitolo hata:ta: ikita: ipika:ekie laa ti wia:me.

<sup>14</sup> Holi Sipitidi ka:la: ekita: kota: Koda:ma: ipika: wanda:hali pa:ta: la: wiekeeki ota: yaalo pa:la: ekina: ti witolo pa:la:me. Dupa make Koda:ma: ipika: wanda:halita: ota: ka:la:pe tapao hao hamono la:la:eki wopu wala:la:me. Hande paa pa:la: Koda: ipika: pi laamana:e.

*Poloma: Epesese wanda:hali pa:ta: yeni peae-yekeeki*

<sup>15</sup> Ikana:ma: Tekehali Yesu pa:ta: hone tulaalemeeki make Koda:na: wanda:hali paeyao pa:ta: pukima: homelemeeki make Ima: opu haota:

<sup>16</sup> iki pa:ta: hone witolo hata: Koda: pa:ta: keiyae pi alo ekita: Ima: na mina:pa:laake la:tiki pu halome. Ima: iki pa:ta: hone witolo hata: yeni pu halo ekita: dupa pu halome.

<sup>17</sup> Hande nika: Tekehali Yesu Ketiso ipika: Koda:ta: hande paa pa:la: Atekema: Sipitidi iki kina:yeke pu halome. Kutupa koto Sipitidima: epeke hone wita:la:eki iki kiaata: Koda: hala:eki wopu handoemena:yeke Sipitidima: la kina:yeke yeni pu halome.

<sup>18</sup> Ima: yeni pu halo ekita: ika: hone lumbu wia ipika: paa pa:la:eki handoemena:yeke pu halome. Kotoeki handemeka:na:ta: Koda:ma: ipika: pi la: witolo hata: ipika: wanda:hali wotu epeaalo pa:la: ekimanu ota: seliapo pikieki hone wilimikie.

<sup>19</sup> Kutupa make niki hone tulao haloma: wanda:hali niki tukiki pa:ta: pita: ipika: wele pita:la:eki daeyaatiiki pua:pekeeki hone wilimikie. Do hande niki tukiki pa:ta: pila: wele pita:la: ekita:

<sup>20</sup> hande Koda:ma: wele wotu pitolo hata: Ketisota: homa wieke lapa: pa:ta: kone mea tiaota: oli hepeni nane ipika: popeke kiki nane mea pitaeye-keeki kotoeki kone niki tukiki pa:ta: pila:me.

<sup>21</sup> Ketisoma:ta: oli hepeni kilu tumbuaio hata: koto nane haleme you haliweki make biki ula: haliweki make wele pita:la: ekimanu make teke haliweki make paeyao ipikana:ma: lu tumbuaio pila:me. Do kenke ya yaapo pa:ta: biki tieke ula: haliweki paeyao mandata: ame make wetepena: make Ketiso homeke pila:me.

<sup>22</sup> Koda:ma: ala:ta: ala:ta: paeyao Ketisona: anke oto pa:ta: mea wiaata: Ketisota: ala:ta: ala:ta: paeyao manda Tumiki Tekehali haena: laata: ipikita: siosi wanda:hali pa:ta: ka:la:me.

<sup>23</sup> Hande siosita: Ketiso ipika: loke haloma:me. Ketisoma:ta: ala:ta: ala:ta: paeyao tukiki pa:ta: pita: tumba ula:me. Kutupa siosi wanda:hali tukiki pa:ta: pita:ta: tumba pila:me.

## 2

*Homa:la:eki mina:pa:lao deto hala:eki mea:peke ya:la:eki*

<sup>1</sup> Amba: ikita: pi na opiki hoke hau pimiki ekima: ika: temokomanu homa wimikime.

<sup>2</sup> Koto pita:ta: ikana:ma: do kenkena: hoke hau pita:la:eki telia: mea pu haota: ya nane haleme wele pita:la: temoko manuna: teke halina: pi opu haemekeme. Koto temokoma:ta: Koda:na: pi na opu haleme wanda:halita: ipikana:ma: handeteke hala:me.

<sup>3</sup> Amba:ta: niki make kutupiki wanda:hali hao hata:ta: nika: hone pieke ekimanu putia pulu

hata: nika: lokema: hone pieke make nika: hone wia puma:eki make pu haoma:me. Koto hau pu haleme wanda:hali pa:ta: Koda:ma: hoke yenki hala:peke ya:la: tupa: niki pa:ta: make kia:peke yolo pia:me.

<sup>4-5</sup> Nikana:ma: pi na opu haoma: ekina: nika: temokomanu homa wimikipate kone Koda:ma: a:ta:ma: wopu homolo hata: niki pa:ta: pukima: wotu homeeke ekina: Ketiso ameḷe niki mea da:taeyekeme. Koda: ipika: pa hameke a:ta:ma: homeeke ekima: iki mea da:taala:me.

<sup>6</sup> Nikita: Ketiso yaapo ta:ma:ni pea haloma: ekina: Koda:ma: nikita: Ketiso ameḷe mea tiaota: oli hepeni nane Ketiso ameḷe lu tombuao pitomono la:la:me.

<sup>7</sup> Koto hande Koda:ma: pieke hauta: ipikana:ma: pukima: homolo hata: Yesu Ketiso niki pa:ta: ka:la: ekima: wetepena: halo peleme wanda:halima: ipikana:ma: ota: pa hameke a:ta:ma: wopu homo hala:eki nate paeyao handa:tiki pina: piekeme.

<sup>8</sup> Ikana:ma: hone tulaaso hamina: Koda:ta: ipikana:ma: pa hameke a:ta:ma: homolo hata: iki mea da:taala:me. Ikana:ma: ika: piteleme ekina: dia:me. Koda:ma: iki pa:ta: pa kita:la: ekina: loa:me.

<sup>9</sup> Ikana:ma: ika: kone ika: pi laapeke na ya:la:me. Ikana:ma: mineleme ekita: ika: piteleme ekina: na minelemeke handa loa:me.

<sup>10</sup> Koda:ta: niki wepia hamono la:la: Halie. Ipikana:ma:ta: nikita: Yesu Ketiso yaapo ta:ma:ni pea hata: epeke haumanu pu hamonoyeke nikita: panake wanda:hali wepia hamono la:la:me. Nikana:ma: kutupiki hau peomonoyeke Koda:ma: amba: kone pota: pilao pa:la:me.

*Ketisoma: tapake yaapota: homeke haena: la:la:eki*

<sup>11</sup> Ikana:ma: hone wilimime. Mo hande Diu haliwekima:ta: ikana:ma: ika: kone alota: nikita: sekemesaisi hau pea haloma: haliwekio la alemepate ikita: Diendaili haliweki mondu wieke pa:ta: kone iki pa:ta: sekemesaisi hau na peleme haliwekio lo halememe. Hande sekemesaisi hau pita:la: ekita: haliwekina: lokena: pita:la: hau pa:ta: loa:me. Koto ekina: Diendaili wanda:hali ikana:ma: amba: hata: pimi ekita: hone wia:pa:peke.

<sup>12</sup> Koto pita:ta: ikita: Ketiso teke pa:ta: na hake ika: ta:ta: papate haemekeme. Ikita: Koda:ma: talopu mea haena: la:la: wanda:hali apa:tao na hake tapake ta:ta: wanda:hali haemekeme. Koda:ma: ipika: wanda:hali pa:ta: pimanu la: wiekeeki manuta: iki pa:ta: na leekeme. Ikita: amba: do kenkena: haemeke dina:ta: Koda: ameḷe na hake ipiki pa:ta: epekeeki muluekema: hone na wiki pa hao haemekeme.

<sup>13</sup> Koto tupa: pa haemekepate ameta: Yesu Ketiso yaapo ta:ma:ni pea hata:ta: ika: ta:ta: papate haemeke wanda:hali kone Ketiso ipika: we lopeeke ekina: iki mea a:pa Koda: teke pa:ta: hamina: la:la:me.

<sup>14</sup> Ketiso ipikana:ma: kone Diu wanda:hali make Diendaili wanda:hali make mea apa:tao homeke tapake wanda:hali hamono la:la: ekima: nika: a:nda: ipikana:ma: peliaowala:me. Mo hande a:nda: tunkula: alu alu pea ta:ta: ta:ta: pea haena: tupele hayeke ekita: Ketiso ipika: lokena: kone londa:la baeyekeme.

15 Ipikana:ma:ta: hande Diu wanda:halina: Lo Pimanu hande tombo tombo wimiki pimanu tonka:na: paeyaeyekeme. Dupieke ekita: mo tapake yaapo pa:ta: tapake homeke hata: panake wanda:hali ipiki yaapo ta:ma:ni pea hata:ta: ipikana:ma: wepia haena: loluekema: piekeme. Kutu pieke ekina: a:nda: peliaowaeyekeme.

16 Ketisota: hande a:ka:tei wape piki tina: homeeke ekima: a:nda: tunkula alu alu pitelemeeki leke tankema: handa:la:eki ipikana:ma: bepolao homaeyekeme. Kutu pieke ekima: make ipikana:ma: mo tapake yaapo pa:ta: tapake homeke apa:tao haena: laata: Koda: pa:ta: paa hatuku epeekeme.

17 Koto ekina: Ketisoma: a:pata: hande a:nda: peliaasa: Pi Seliapo paeyao pa:ta: waleekeme. Diendaili wanda:hali Koda: teke pa:ta: na hake ta:ta: papate hamina: kone iki pa:ta: waleekeme. Diu wanda:hali Koda: teke pa:ta: hamina: kone iki pa:ta: make waleekeme.

18 Ketisoma: peaala: ekima:ta: Diu wanda:hali make Diendaili wanda:hali make niki paeyaoma:ta: homeke Sipitidi meata: Koda: hala: pa:ta: pua:peke ya:la:me.

19 Koto ekina: Diendaili wanda:hali ame ikita: kenke ma:nda: nanema: hao epeleme wanda:hali leke make da ma:nda: wanda:hali leke make na hake ikita: Koda:na: wanda:hali ame le ota: ipika: da wanda:hali hata: ipika: tapake wanda:hali kone halememe.

20 Ikita: Koda:ma: a:eta:la: da tupa: halememe. Ipikana:ma: koto da a:etolota: niki aposolo haliweki make potopede haliweki make mea apa:tao

pinkimanu tupa: noka:pa:la:me. Kutu pa:la:pate  
Yesu Ketisota: ota: titina: noka:pa:la: pinki hala:me.

<sup>21</sup> Yesu Ketisoma:ta: koto hande da a:eta:la:  
ti manuta: ipikana:ma: miniki hata:ta: Tekehali  
ipika: yakopiki da haena:yeke a:eya: tia pula:me.

<sup>22</sup> Ikita: Yesu Ketiso yaapo ta:ma:ni pea ham-  
ina: make mo mandane Ketiso wanda:hali paeyao  
make mea apa:tao Koda:ma: ikita: ipika: da haena:  
loluekema: a:eta:la:me. Koto da tukiki pa:ta: Koda:  
ipika: Sipitidi hao halieke.

### 3

*Poloma: Diendaili wanda:hali epealuekema:  
piekeeki*

<sup>1</sup> Koto pa:la: ekina: I Poloma:ta: iki Diendaili  
wanda:hali ika: e pokaowa: ekina: Yesu Ketiso  
ipika: dipula hali hata:ta: Koda: pa:ta: yeni pu  
halome.

<sup>2</sup> Koda:ma: pa hameke a:ta:ma: homolo hata:  
Ima: iki epeanoyeke koto e I walea:eki ikana:ma:  
amba: opitolo pelememe.

<sup>3</sup> Koda:ma: amba: ipika: a:mbao u hayeke hone  
peneme yao walolo hata: I pa:ta: la kia:me. Do alo  
ekita: Ima: amba: wape hosiki pua:me.

<sup>4</sup> Ikana:ma: koto wapesiki handa  
yata:pemeka:na:ta: Ketiso ipika: a:mbao u hala:  
hone Ima: handoloeki kone ikana:ma: make  
handilimikie.

<sup>5</sup> Amba: hata:ta: koto hande a:mbao u hayeke  
honeta: haliwekima: na opimikipate ame  
Koda:ma:ta: ipika: yakopiki aposolo haliweki  
pa:ta: make potopede haliweki pa:ta: make  
Sipitidima: peneme yao la kina: la:la:me.



<sup>6</sup> Koto hande a:mbao u hayeke honeta: dupae. Hande Pi Seliapo opueleme ekina: Diendaili wanda:hali ikana:ma:ta: Koda:ma: epeaasa: eki-manu Diu wanda:hali ameḽe mandakena: apa:tao mea:peke ya:la:me. Ikana:ma:ta: apa:tao homeke loke taḽa hata:ta: hande Koda:ma: Yesu Ketisoma: peaena: pi la: wiekeeki ikana:ma: make minelememe.

<sup>7</sup> Ima:ta: hande Pi Seliapo walolo e pokaaso ekita: Koda:ma: wele pitolo hata: I pa:ta: kia:me.

<sup>8</sup> Koda:na: wanda:hali paeyao titina: haena: Ita: ota: wetepe nane halopate Koda:ma:ta: mo Diendaili wanda:hali pa:ta: hande Pi Seliapo Ima: walo ponoyeke I pa:ta: kia:me. Hande Pi Seliapo pa:ta:ta: Ketiso ipika: paelo pua:peke na ya:la: hamoko hala:eki pila:me.

<sup>9</sup> Kutupa wanda:hali paeyaoma: Koda:ma: a:mbao u hayeke hone peneme yao yaalo pa:la:eki make handena:yeke Ima: walo ponoyeke I pa:ta: kia:me. Hande ala:ta: ala:ta: paeyao wepia wina: la:la: Koda:ma:ta: amba: kiaake hatiki epemeke pa:ta: kone ipika: u hayeke hone a:mbao wia hao hayekeme.

<sup>10</sup> Do ekina:yeke piekeme. Dupae. Oli hepeni nane haleme enisolo you haliwekima: make wele pita:la: haliwekima: make mo hande siosi wanda:hali handolo hata: Koda: ipika: ta:ta: ta:ta: piki epeke hone wita:la:eki ame do handa hone wina:yeke piekeme.

<sup>11</sup> Koda:ma: kutu pieke ekita: ipika: paeya: paapeke na ya:la: hone u hala: ekita: nika: Tekehali Yesu Ketisoma: pina:yeke leekeme.

<sup>12</sup> Koto ekina: nikita: Yesu Ketiso yaapo ta:ma:ni

pea ipiki pa:ta: hone tulao hata:ta: Koda: hala: pa:ta: kina:pao honda: pambolo pua:pa:peke ya:la:me.

<sup>13</sup> Ika: ekina: Ima: do tanda mea pilua: ekita: kota: iki ka:nda:ma: na homa:pa:peke laa Ima: iki honke alome. Iki epeaalo pa:la: ekina: loa:me.

*Ketisoma: pukima: homa:la:eki*

<sup>14</sup> Koto pa:la: ekina: Ima: Apa: pa:ta: tumiki yotuaō panda:puniaō pilume.

<sup>15</sup> Oli hepeni do kenke yaapo pa:ta: haloma: tapake wanda:hali paeyaoma:ta: nika: ota: biki-manu paeyaota: ipiki pa:ta: minoloma:me.

<sup>16</sup> Ima: Koda: pa:ta: honke alo ekita: dupae. Ipikita: manda hata: tieke hala: ekina: ipikana:ma: ikita: puki hana: noka:pa honkopu hao hamina:yeke Sipitidi wele tonka:na: kina:yeke honke alome.

<sup>17</sup> Kutupa make ikana:ma: hone tulao hamina: Ketisota: ika: puki pa:ta: hao haena:yeke honke alome. Ti pikimanu kenkena: lopa:niaaseme tupa: ikana:ma: make Koda:na: pukima: homa:la:eki pa:ta: ika: pikimanu lopa:niaō haota:

<sup>18</sup> Koda:na: wanda:hali paeyao ameḷe ikana:ma: Ketiso ipika: pukima: homa:la:eki tombomanu wala:la: ekita: petipeke make hokulu make manda make oto nane make handoemena:yeke Ima: yeni pitolome.

<sup>19</sup> Ketiso ipika: pukima: homa:la: ekita: hando paeyaapeke na ya:la:eki kone ikana:ma: handemeka:na:ta: epelieke. Kutupa mo hande epeke epeke ale paeyao Koda: ipiki pa:ta: tumbulu bao hala:eki kone iki pa:ta: make tumbulu bao halieke.

<sup>20</sup> Koda:ma: nika: puki pa:ta: pita:ta: wele pu tiaaso hata:ta: nikana:ma: honke lolo poloma:eki paeyao make nikana:ma: hone ulu poloma:eki paeyao make ota: paeyao ta:pao ipikana:ma: lu ankulao hata: peapeke ya:la:me.

<sup>21</sup> Kutupiki Koda:ta: siosi wanda:hali paeyaoma: Yesu Ketiso yaapo ta:ma:ni pea hata:ta: ipika: biki nate paeyao mea a:meiyatiki pa pulu pulu hamana: pea:pa:peke aleo. Kutu pina:e.

## 4

### *Ketiso wanda:halita: Ketisona: loke kone*

<sup>1</sup> Ita: Poloma: Tekehalina: e pokaaso ekita: dipula pita: kone iki pa:ta: hone wotu witolo hata: doeki alome. Koda:ma: wi la:la: ekina: iki do tupa: tikitiki yao hapa:peke.

<sup>2</sup> Homu pea yopu hata:ta: hoto paeyao handeteke hatiki pea:pa:peke. Ika: kone tamba: mu alu alu pilimi ekima:ta: ika: pukima: homelemeeki peneme yao wala:pa:peke.

<sup>3</sup> Mo hande Sipitidima: homeke tupa: halemeekei wala:la: ekita: hoeyaapa:na: ika: kone a:nda: pelia hata: handeteke hapa:peke.

<sup>4</sup> Loke homeke kone halememe. Kutupa Sipitidi make homeke hala:me. Koda:ma: iki wi la:la: ekina: homeke kone handeteke halememe.

<sup>5</sup> Tekehali homeke make hone tulaasoma:eki homeke make bapitaisi pita:la:eki make homekee.

<sup>6</sup> Kutupa Koda: make homeke hata: niki paeyaona: Apa: Tekehali hata: ala:ta: ala:ta: paeyao tukiki pa:ta: hata: hau paeyao pa:ta: ipikana:ma: peao hala:me.

<sup>7</sup> Ketisoma: ula: hone tupa: niki paeyao pa:ta: ta:ta: ta:ta: pikieki amba: ka:la:me.

<sup>8</sup> Mo Baibolo bukama: ala: tupa:

Ota: oli manda a:meiya pulu hata: ipiki ameje dipula haliweki wopu hatuku puata: wanda:hali pa:ta: hala:la: ekimanu haleekeme la:la:me.

<sup>9</sup> Kutupa hande ipikita: manda a:meiya peeke ekita: eki puluekema: piekepe. Doeki pa:ta: ala:me. Titina: amba:la ipiki hola:pa:niao do kenke tukiki nane oto pa:ta: leke hola:pa:niaeyekeme.

<sup>10</sup> Kutupa hande hola:pa:niaeyeke hali kone ota: oli manda hepeni pa:ta: a:meiya puata: oli ya kenke yaapo ipika: hala: ekima: tumbaaluekema: peekeme.

<sup>11</sup> Ipikana:ma: kone wanda:hali pa:ta: hala:la: alemanu dupa haleekeme. Mandaneeki aposolo haliweki haena: laata: mandaneeki hande Pi Seliapo wala:la: haliweki haena: laata: mandaneeki Koda:na: pi la: mea hala:la: haliweki haena: laata: mandaneeki pasida haliweki make disa haliweki make haena: la:la:me.

<sup>12</sup> Kutupieke ekima: Koda:na: wanda:hali paeyao ana:na: kone hata: ipika: e pokaena:yeke piekeme. Kutu pita:la: ekima: Ketiso tapake wanda:halita: daeya: tia pena:yeke pa:la:me.

<sup>13</sup> Kutu pa:la: ekima: niki paeyao homeke tupa: hata:ta: hone tulaasoma:eki make homeke kone Koda: ipika: Eiyeke handoloma:eki make homekeeki kone handulumeke. Kutu puma:ka:na:ta: nikita: keileke haliweki hata: Ketiso hala: tupa: kone halumeke.

<sup>14</sup> Koto tupa: haoma:ka:na:ta: nikita: weki wandik-

isunu leke na halumeke. Hande poma: dawala mea pominolo pita:la: tupa: mandane yayapiki pi aleme haliwekima: ika: ta:ta: piki pi make ika: hone wia makeaseme ekimanu make wanda:hali walolo hata: hao hoeyaena: alememe.

<sup>15</sup> Koto ekita: ana: na pa:la:me. Nikana:ma:ta: pukima: homolo hata: ota: pimanu lomana:e. Kutu puma:ka:na:ta: ota: hau pitolo hata: Yesu ameḽe mandakena: halumeke. Ipikita: nika: you hata: tieke hala:me.

<sup>16</sup> Kutupa nika: lokena: kiki anke paeyao ipiki pa:ta: tunaaloma:me. Mo lokena: hala: alemanu paeyao tuna tuna pea ika: kaukata pea:peke ekimanu pitolo hata: hande loke paeyao daeya tia pulu hata: ipika: kone pukima: homolo epeke tupa: daeta:la:me.

*Ketiso pa:ta: panakeeki mina:la:eki*

<sup>17</sup> Koto ekina: Tekehalina: bikina: Ima: iki pa:ta: do pi tieke wotu alome. Hande pi na miki wanda:hali haleme tupa: na hapa:peke.

<sup>18</sup> Mo wanda:halima:ta: ika: hone witeleme ekita: timba: la:pa pulu hata: epeke hone ma:nda: na witelememe. Ikita: hone na wiki kiaaso hata: na mineleme ekima: Koda:na: da:taasa: ekita: na handelememe.

<sup>19</sup> Kutu piteleme wanda:halima:ta: yaala:ma: na homeke hoke ekimanu puluekema: taapolo hata: pamba: na piki haumanu pitolo hata: paa putia pulimime.

<sup>20</sup> Ikana:ma: Ketiso hau sukulu pitolo hamina:ta: koto hau manuta: ma:nda:ma: iki pa:ta: na waleekeme.

<sup>21</sup> Yaka honema:ta: do hande Yesuna: hau ota: ekimanu waleeke ekita: amba: opitolo pelememe.

<sup>22</sup> Do ota:eki manuta: dupae. Ika: amba: hata: pimi hau teketa: ota: baapa:peke. Koto ekima:ta: iki hao hoeyaaso hata: mo hande amba: hau teketa: ipika: makeaasa: hone pa:la: haumanu pu tiaaso hata: ipiki kone hao hoeyaaso make iki make hao hoeyaatiki piekeme.

<sup>23</sup> Koto ekina: panake hone witolo hata:

<sup>24</sup> hande panake hau teke mea:pa:peke. Koda:ma: do hande panake hau teke wepa:leke handa do panake hau teketa: Koda:na: hau kone ana: pa:la:me. Mo hande panake hau tekema: hali ma:nda: pa:ta: pita: mo halita: tikitiki yao hata: yakopiki hau piki hali haena: lelieke.

<sup>25</sup> Koto ekina: yayapiki pi ala:eki paapa:peke. Nikita: Ketiso ipika: lokena: tunao homekeeki yolo hata: nika: kame pa:ta: ota: pi la:tiki pulumeke.

<sup>26</sup> Kutupa make mineke pankemeka:na:ta: kota: pa hoke hau pilimina: yopu handeteke hapa:peke. Nate pambolo haena: mineke pankala:eki na pitina: lapa:peke.

<sup>27</sup> Sadanina: pota: ma:nda: na pilaapa:peke.

<sup>28</sup> Pake nala: halima: koto hau na piki pa e poka:peke ya:la:me. Ipika: kikima: e epeke tupa: pokolo hata: ala:ta: ma:nda: dia:ya:la: wanda:hali pa:ta: mandaneeki haluekema: hone wina:yeke loa:me.

<sup>29</sup> Hoke pi homeke a:nda: ika: kakema: na leke wanda:hali epeaalo peleme pimanu lapa:peke. Kutupa ika: pita: wanda:halima: opitolo hata: Koda: ipika: pa a:ta:ma: homa:la:eki mina:yeke loa:me.

<sup>30</sup> Koda: ipika: Holi Sipitidi make ka:nda:ma: na homaapa:peke. Do ekina:yeke loa:me. Koda:ma:

iki ota: ka:la:pa: tapaaluekema: ipikana:ma:  
mo Holi Sipitidi pitaala: ekima: tombo amba:  
wiaala:me.

<sup>31</sup> Ikana:ma: honema: yawa:la:eki make titipu  
pikieki kuta kone a:mina:la:eki make mineke  
panka:la:eki make tandapiki pi alemeeke make  
pi la la pitelemeeke make do hande hoke hone  
witeleme ekimanu paeyo baota:

<sup>32</sup> iki paeyao homu pea hata: ika: kone pukima:  
homa: alu alu peata: Koda:ma:ta: Ketisoma: peaala:  
ekina: hone witolo hata: ika: hoke haumanu pa  
paeyaala: ekina: ikana:ma: make ika:eki kone pa  
peaa alu alu pea:pa:peke.

## 5

### *Paa pu hala: alena: hala:eki*

<sup>1</sup> Koto ekina: ikita: Koda: ipika: hone pa:la: weki  
wandiki kone hata: Koda:na: pita:la: hau kone  
pea:pa:peke.

<sup>2</sup> Hande Ketisoma: niki pa:ta: pukima: homa:la:  
tupa: ikana:ma: make pukima: homa hapa:peke.  
Ipikana:ma: Koda: ta:na:ma: homaaso hata: ma:na:  
lia halo haemeke tupa: totopo piki ale leke ipika:  
da:ta:la:eki kone nika:eki halawaeyekeme.

<sup>3</sup> Kutupa make iki Koda:na: wanda:hali hata:  
loke hoeyaasa: haumanu make na tiaake  
haumanu make pasa:tei pita:la: haumanu make  
kutu pikieki manuna: pi ma:nda: a:nda: na  
hotia:pa:peke.

<sup>4</sup> Keke pi make popeke na piki pi make hone na  
wiki pa pi alemeeke make ota: na leke Koda: pa:ta:  
keiyae pimanu la:tiki pea:pa:peke.

5 Do wape pa:la: ekita: Ota:ekie hone wia:pa:peke. Hali epima: loke hoeyaasa:eki make na tiaake hau pita:la:eki make pasa:tei hau pita:la:eki make (mo pasa:tei hau pita:la: ekita: hande toopima: wepia ula: ale pa:ta: yeni hau pita:la: ekima: kone handa:la:me) kutupiki hau pita:la: halita: Koda: Ketiso yaapona: Kilu Tombuao Hala: ekina: ota: pua:peke na ya:la:me.

6 Ma:nda:ma: hone na wiki pimanu alo hata: iki makeaapa:na: wotu handeteke hapa:peke. Koda:na: pi na opitolo hata: hande hoke haumanu pu haleme wanda:hali pa:ta: Koda: ipika: mineke panka:la:eki mo wanda:hali pa:ta: yapilieke.

7 Koto ekina: kutupiki wanda:hali ameḷe ta:ma:ni pea na hapa:peke.

8 Amba: titina: ikita: timba: la:pa peeke pa:ta: haemepate ameta: Tekehalina: wanda:hali haleme ekina: paa pita:la:eki tukiki pa:ta: haleme wanda:hali ana:na: hapa:peke.

9 Mo hande paa pita:la: ekima: peaasa: hau manuta: dupae. Epeke hau pita:la: ekimanu make tikitiki hau pita:la: ekimanu make ota: hau pita:la: ekimanu make peaasa:me.

10 Tekehali ta:na:ma: homaalo pelemeeki puluekema: weiya pea:pa:peke.

11 Mo timba: lo pamba:la: pa:ta: hata: napeke na wita:la: alema: handeke haumanu pu haleme wanda:hali ameḷe na ta:ma:ni pea na hake kutupiki haumanu mo hande paa peaasa: ekima: kone peneme yaena: lapa:peke.

12 Ika: a:mbao piteleemeeki manuta: wanda:hali yaala:ma: homaapa:na: pi hotia:pa:peke na ya:la:me.



13 Hau paeyao pita:la: ekita: mo hande paa pita:la: ekima: peneme yao walea:ka:na:ta: pita:la:eki teke handa:peke ya:la:me.

14 Kutupa mo hande paa pita:la: ekima: peneme yaasa:eki manuta: paa pita:la:eki kone yelieke. Koto ekina: wape dupa pa:la:me.

U peile halio. Ai tiaē. Homa:la:eki mina:pa:lao tiaēka:na:ta: Ketisoma: neke paa pealieke wape pa:la:me.

15 Koto ekina: epeke tupa: haluekema: wotu handeteke hata: hone na wiki haliweki leke na hake hone wotu witolo hata: hapa:peke.

16 Nate ma:nda: pa na mina:pa:laake nate paeyao wotu weiya handa:tiki pia:pa:peke. Ame do nate manuna:ta: hokeeki wotu pitelemeke handa loa:me.

17 Koto ekina: hone na wiki haliweki leke na hake hone wia Tekehalina: hone pa:la:eki handuluekema: pea:pa:peke.

18 Kutupa hoke ikali naa keaasa: ekima: iki hoeyaapa:na: kotoeki na piki Koda:na: Holi Sipitidima: iki tumbaatiki pita:la:eki muemena: ota: pea:pa:peke.

19 Kutupa ika: yankeketiti ameḷe epeke pimanu alo hata: la:tiki pea:pa:peke. Kutupa make mo Baibolona: emeli buka ula: emelimanu make Tekehalina: pi laaso hata: ika: pukima: ta:na:ma: homolo hata: la:tiki pea:pa:peke.

20 Tekehali Yesu Ketisona: bikina: ala:ta: ala:ta: paeyao kita:la: ekina: hoto paeyao nika: Apa: Koda: pa:ta: keiyae pi la:tiki pea:pa:peke.

*Hali pa:la: wanda:weki pita: wanda: ma:la: haliweki yaapona:eki*

<sup>21</sup> Ikana:ma: Ketiso pa:ta: paala:ma: homa haleme ekina: ika: kone homu pu alu alu pea hapa:peke.

<sup>22</sup> Wanda:wekio hande ika: Tekehali pa:ta: homu pea haleme tupa: ika: haliki titi pa:ta: make homu pea hapa:peke.

<sup>23</sup> Ketisota: hande siosi wanda:halina: you hali pa:la: tupa: halima: ipika: weteke make koto tupa: handeteke hala:me. Kutupa Ketisoma: mo siosi wanda:halita: ipika: loke tupa: haena: laa niki mea Da:taasa: Hali hala:me.

<sup>24</sup> Koto ekina: hande siosi wanda:halima: Ketiso pa:ta: homu pea haleme tupa: wanda:wekima: make ika: haliki titi pa:ta: homu pea hapa:peke ya:la:me.

<sup>25</sup> Haliwekio Ketisoma: ipika: siosi wanda:hali pa:ta: pukima: homolo hata: ipika: da:ta:la:eki kone alupaeyeke tupa: ikana:ma: make ika: wanda:weki pa:ta: pukima: homolo hata: hapa:peke.

<sup>26</sup> Dupieke ekima: Ketisoma: hande ipika: siosi wanda:hali pima: make ikalima: make wamo peata: Koda:na:eki kone tomo waleekeme.

<sup>27</sup> Hande siosi wanda:halita: ipika:eki mea haena: loluekema:ta: wamo pea epeao hakepiki wanda:hali haena: laata: hokeeki na talaake eki a:nda: na piki wanda:hali kone haena: loluekema: dupiekeme.

<sup>28</sup> Haliwekima:ta: ika: loke pa:ta: kone hone u haleme tupa: ika: wanda:weki pa:ta: make hone u hapa:peke. Hali epima: ipika: wanda: pa:ta: hone wotu u haya:ka:na:ta: ipiki kone hone wotu wita:la:me.

<sup>29-30</sup> Hali ma:nda:ma: ipika: loke pa:ta: kone ki-

aaso hata: hone na wiki hau pea:peke na ya:la:me. Dia:me. Ipika: loke ipika: kone handeteke hata: punilieke. Koto tupa: kone Ketisoma: make nikita: ipika: loke tupa: hamonmono ipikana:ma: ipika: siosi wanda:hali puna:la:me.

<sup>31</sup> Mo Baibolo bukama: la:la: tupa: Koto ekina: hali ma:nda:ma: ateke inkiki mina:pa:lao ipika: wanda: yaapo apa:tao hata: ipiliki yaapota: homeke kone halipipikie la:la:me.

<sup>32</sup> Do pi tieketa: Baibolo bukama: la kita:la:me. Kutupa yaka honema:ta: Ketiso make ipika: siosi wanda:hali ame<sub>le</sub> hala: ekina: la:la:me hone witolopate pa

<sup>33</sup> iki pa:ta: make la:la:me laa hone witolome. Koto ekina: haliwekio ikana:ma: ika: loke pa:ta: kone hone witeleme tupa: ika: wanda:weki pa:ta: make hone wia:pa:peke. Kutupa wanda:wekima: make ika: haliki titi pa:ta: homu pea hapa:peke.

## 6

### *Weki wandiki make ateke inkikina: pi la:la:eki*

<sup>1</sup> Weki wandikio. Tekehalima: waleeke handa ika: apa: ama: yaapona: pi na tunkuliki opua:tiki pea:pa:peke. Kutu pimika:na:ta: tikitiki hau pu halimikie.

<sup>2</sup> Hande Naka: ama: apa: yaapo pa:ta: homu pea hapeke laa la: wieke pita: Koda:ma: titina: la: wiekeeki make apa:tao dupa leekeme.

<sup>3</sup> Kutu pika:na:ta: neketa: epeke tupa: koto kenkena: hao hata: naka: bapimanu wotu yopuao halipikie.

<sup>4</sup> Ateke titima: make ika: weki wandikima: mineke pankena: su na tiaake Ketiso hau pitolo

hata: wala:la:eki make tikitiki yaasa:eki make  
pea:pa:peke.

*E pa hameke pokaasa: haliweki make handeteke  
hala: haliweki make*

<sup>5</sup> E pa hameke pokaaseme haliwekio ika: han-  
deteke haleme haliwekina: pi paala:ma: homolo  
hata: opua:pa:peke. Makeaasa: hau na piki Ketis-  
sona: e pokaaseme tupa: opua pea:pa:peke.

<sup>6</sup> Handeteke hala: haliweki ta:na:ma:  
homaaluekema: mo haliwekina: leke popelekema:  
hata: homeke na piki Ketisona: e pokaaseme  
haliweki hata: Koda: ipika: hone pa:la: hau  
puluekema: honkopu hao pea:pa:peke.

<sup>7</sup> Koto ekina: ikana:ma:ta: kenke haliwekina: e  
pa hameke pokaasoma:me hone na wiki Teke-  
halina: e kone pokaasoma:me hone wia ta:na:ma:  
homolo hata: pokaapa:peke.

<sup>8</sup> Doeki make hone wia:pa:peke. Tekehalima:  
epeke tupa: e pokaaseme haliweki paeyao pa:ta:  
yenki epekeeki halieke. Ma:nda:na: e pa hameke  
pokaaseme haliweki pa:ta: make ika: e kone  
pokeleme haliweki pa:ta: make epeke yenki mil-  
imikie.

<sup>9</sup> Handeteke haleme haliwekio ikana:ma: make  
ika: e pokaaseme haliweki pa:ta: paala: tiaake  
pi na leke epeke tupa: hapa:peke. Doeki hone  
wia:pa:peke. Iki make ika: e pokaaseme haliweki  
make ika: Tekehali tieke homeke kone hepeni  
nane hala:me. Kutupa ipikana:ma: wanda:hali  
paeyao pa:ta: homeke hone u hala:me.

*Koda:ma: kita:la: alemanu nika: lokena: pambaa-  
mana:e*

10 Pi paetolo hata: dupa alome. Ikana:ma: Tekehali ta:ma:ni pea hata: ipika: wele pita:la:eki meata: honkopu hao hapa:peke.

11 Sadanima: iki makeaasa: ekimanu ikana:ma: daola hata: bepolaluekema:ta: ika: loke a:mbaamena: mo Koda:ma: kita:la: alemanu paeyao mea pambaapa:peke.

12 Do ekina:yeke loa:me. Nikana:ma: kenke haliweki pa:ta: a:nda: na litoloma:pate oli ya nanema: haleme hoke temokomanu ameḷe make do timba: lo pamba:la: ekina: you hali ameḷe make teke hali pa:ta:manu make mo wele pita:la:eki pa:ta:manu make a:nda: litoloma:me.

13 Koto ekina: Koda:ma: ika: loke a:mbaamena: kita:la: alemanu ame kone mea pambao hapa:peke. Kutupa hande hoke natemanu ipilie dina:ta: ika: a:nda: tunkuliki haliwekima: iki hoeyaaluekema: limi ala:ta: ikana:ma: ana:na: a:mbao hata: tombona: opolo puata: ika: halimi alena: kone pa tiao hao halimikie.

14 Koto ekina: tiao hata: tikitiki yao hapa:peke. Ika: hako yameleme ekita: ota: hau pita:la:eki yama:pa:peke. Ika: hakoko a:mbaasa: hanka:ta: tikitiki hau pita:la: ekima: a:mbaapa:peke.

15 Kutupa ika: anke dake pambaaseme ekita: hande Koda:ma: ika: a:nda: peliaasa: Pi Seliapota: ai la haluekema: tikitiki yaasa:eki pambaapa:peke.

16 Hanka:ta: hoto paeyao mina pominolo hata: hone tulaasa:eki mina pomua:pa:peke. Kotoeki mina: hata:ta: mo hoke Sadanima: ipika: ti tala: a:ndelimanu pila:la: ekita: ana:na: a:mbaalimikie.

17 Kutupa ika: a:nda: you aka:ta: Koda:na:

da:taasa:eki kone pambaapa:peke. Kutupa make mo Sipitidi kita:la: kepeteta: pa mo Koda:na: pimanu kone mea miniki hao hapa:peke.

18 Do haumanu paeyaota: Koda:ma: tamba: mina:yeke pitolo hata: yeni pea:tiki pu hapa:peke. Koto mo Sipitidima: walolo haena: hoto paeyao yeni pea:pa:peke. Koto ekina: wotu handeteke hata: soka:la:ma: na homeke Koda:na: wanda:hali paeyao pa:ta: hone witolo hata: hoto paeyao yeni pea:tiki pu hapa:peke.

19 Kutupa yaka biki make yeni pitolo hata: Koda: pa:ta: hala:tiki pea:pa:peke. Ima:ta: tikitiki yao hata: mo hande Pi Seliapo a:mbao ula: ekimanu handa: wia honkopu hao wala:tiki pionoyeke Koda:ma: kotoeki kina: yeni pea:tiki pea:pa:peke.

20 Ita: dipula pita: kone mo hande Koda:na: Pi Seliapo wala:tiki pitolo halie. Koto ekina: do Pi Seliapo honkopu hao walonoyeke yeni pea:tiki pea:pa:peke.

*Paeyaasota: mo pelia:pa:pekee la:la:eki*

21 Nika: kame hande Tekehalina: e epeke tupa: pokaasa: hali Tikikasima:ta: I haloeki make Ima: pitoloeki iki pa:ta: la kilieke.

22 Ika: puki hana: noka:paaluekema: nikana:ma: pitoloma: ekimanu paeyao ipikana:ma: iki la kina:yeke Tikikasi iki pa:ta: ta tapaaso handa:pe.

23 Nika: Apa: Koda:ma: make Tekehali Yesu Ketisoma: make iki pa:ta: puki lopa:niaasa:eki make pukima: homa:la:eki make hone tulaasa:eki tonka:na: kia:ka:na:ta: epelieke.

24 Kutupa Tekehali Yesu Ketiso pa:ta: hoto paeyao pukima: homo haleme wanda:hali

pa:ta: Koda:ma: ipika: pa a:ta:ma: homa:la:eki  
kia:ka:na:ta: epelieke.

**Sembeleke**  
**The New Testament and Genesis in the Sembeleke**  
**Language of Papua New Guinea**  
**Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Sembeleke**  
**long Niugini**

Copyright © 1991 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Sembeleke

Translation by: Ken Macnaughtan

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-10-15

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 15 May 2025 from source files dated 15 May 2025

554aa30a-6453-5c3b-a9c6-7635bc987776